

Motion - Stoppa välfärdsbrottsligheten i Region Gävleborg

Regionfullmäktige i Gävleborg

Den organiserade ekonomiska brottsligheten siktar in sig på välfärdsbrott och bedrägerier, det är deras nya ”affärsområden”. Välfärdssystemen och vården är under attack av de kriminella gängen. Ekobrottsmyndigheten varnar för att de här personerna nu går in i hälso- och sjukvården.

Tidigare har narkotikan varit det centrala för den organiserade brottsligheten och samhällets resurser har varit koncentrerade mot den brottsliga verksamheten, men nu måste arbetet breddas annars missas andra centrala delar av inkomstkällorna, menar flera experter på området.

Det handlar om multikriminella som ägnar sig åt olika typer av brottslighet såsom narkotikabrott, bedrägerier mot företag, ekonomisk brottslighet i företag och pengatvätt.

Tidigare har ekonomisk brottslighet mest setts som så kallade skrivbordsbrott, men nu ses starka kopplingar till organiserad brottslighet med våldskapital. Den ekonomiska brottsligheten är dock svår att lagföra eftersom upptäcktsrisken är låg. De jobbar väldigt systematiskt, ofta genom riktiga företag. Man ser en allt större användning av företag, dels för att begå brott mot välfärdssystemet, dels för att hantera pengarna från narkotikahandeln. Det kan röra sig om hälsocentraler och tandkliniker. De kriminella både startar och infiltrerar verksamheter.

Staten har tidigare varit det huvudsakliga målet, men nu angrips såväl kommuner som regioners välfärdsutbetalningar, exempelvis till hälsocentraler. I en myndighetsgemensam rapport beskrivs att hälso- och sjukvård är på väg att bli en ny kassako. Det saknas nationella register, överblick och möjligheter att se mönster som sträcker sig utanför de specifika systemen vilket försvårar upptäckt.

Valfrihetsreformer inom vård och omsorg kan ha gjort det lättare för oseriösa aktörer att komma in på marknaden menar Brottsförebyggande rådet, BRÅ och tar upp dilemmat med lagstiftningens syfte att stimulera konkurrens vilket gör det svårare att stoppa oönskade aktörer och kontrollerna måste därför göras i efterhand.

I BRÅ:s rapport beskrivs stora brister hos kommuner och regioner när det gäller förmågan att upptäcka välfärdsbrott. Rapporten bygger på en granskning av felaktiga utbetalningar till företag och föreningar. En del av pengarna som betalas ut går till grov brottslighet utan att de befintliga kontrollsystemen upptäcker det. Det är också svårt att upptäcka trovärdiga målvakter och bulvaner. Även IVO har lyft behovet av skärpningar på området och menar att det behövs informationsdelning mellan myndigheter, kommuner och regioner för att stoppa oseriösa aktörer.

Både Västra Götalandsregionen och Region Stockholm har identifierat kopplingar till organiserad brottslighet i form av vårdgivare, men myndigheterna menar att det troligen finns i andra delar av landet också.

Region Gävleborg har troligtvis också drabbats; något annat vore anmärkningsvärt. Regionen behöver bistå i det brottsförebyggande arbetet i större utsträckning än vad som görs, för att begränsa möjligheterna till ekonomisk brottslighet på alla sätt som går. Arbetet behöver skärpas och det behövs

system och kontroller som gör det svårare för brottslingar att begå ekonomiska brott inom Region Gävleborgs verksamheter. Möjligheterna att begå ekonomiska brott inom sjukvården, tandklinikerna, och regionens övriga verksamheter måste skyndsamt begränsas, helst stoppas.

En stor del av vårdverksamheten i regionen är privatiserad. Upphandlade entreprenörer, leverantörer och underleverantörer är inne i verksamheterna på olika sätt. I delar av verksamheten är det dessutom fri etableringsrätt. Det gör det svårare att granska dem, men nu måste ett mer omfattande granskningsarbete inrättas för att upptäcka kriminalitet. Ett grundligt granskningsarbete kan också leda till att fusk upptäcks liksom saltade fakturor, felaktiga intyg med mera.

Regionen behöver bli bättre på att granska och kontrollera företag vid upphandlingar samt vid valfrihetssystem, avtal, fakturor med mera. Samarbetet med andra myndigheter och kommuner behöver förbättras för att vi ska kunna komma åt problemen. Alla krafter måste samlas för att få stopp på den organiserade brottsligheten och välfärdsbrotten.

En särskild enhet bör inrättas under regionstyrelsen i syfte att stoppa välfärdsbrottslighet inom Region Gävleborg. Det kan göras inom befintlig verksamhet där tjänster flyttas och omvandlas till särskilda granskare eller på annat sätt.

Vi yrkar därför:

- att en särskild enhet inrättas i Region Gävleborg i syfte att stoppa ekonomisk brottslighet.
- att samarbetet med andra myndigheter och kommuner, i regionen, förstärks för att kunna stoppa ekonomisk brottslighet.
- att det omedelbart inleds ett arbete med risk- och konsekvensanalyser av verksamheten.

Ulla Andersson
Kristina Sjöström
Alf Norberg
Lars-Göran Langeborg
Yvonne Oscarsson

Vänsterpartiet 2023-10-06